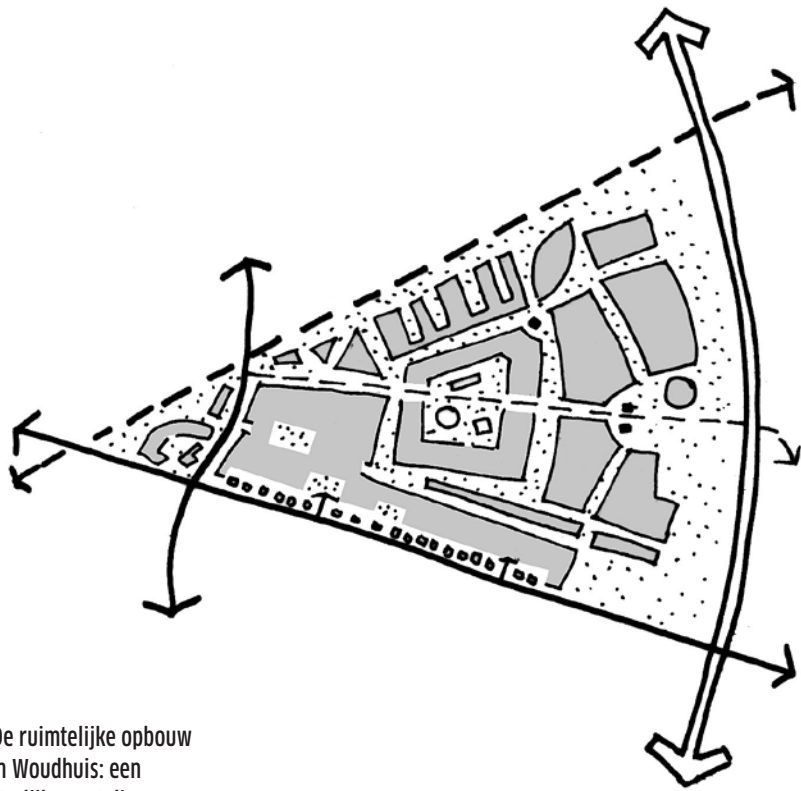
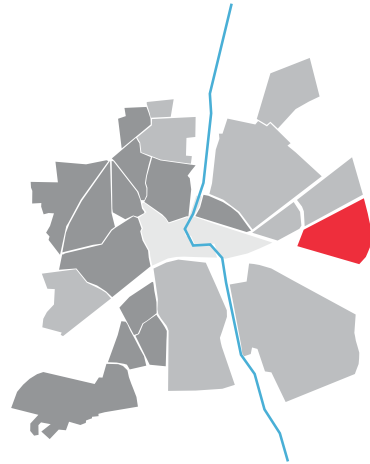

* Dromen van kastelen, landgoederen, omme-
landen en hoven in de meest conceptuele wijk
van Apeldoorn.

Woudhuis

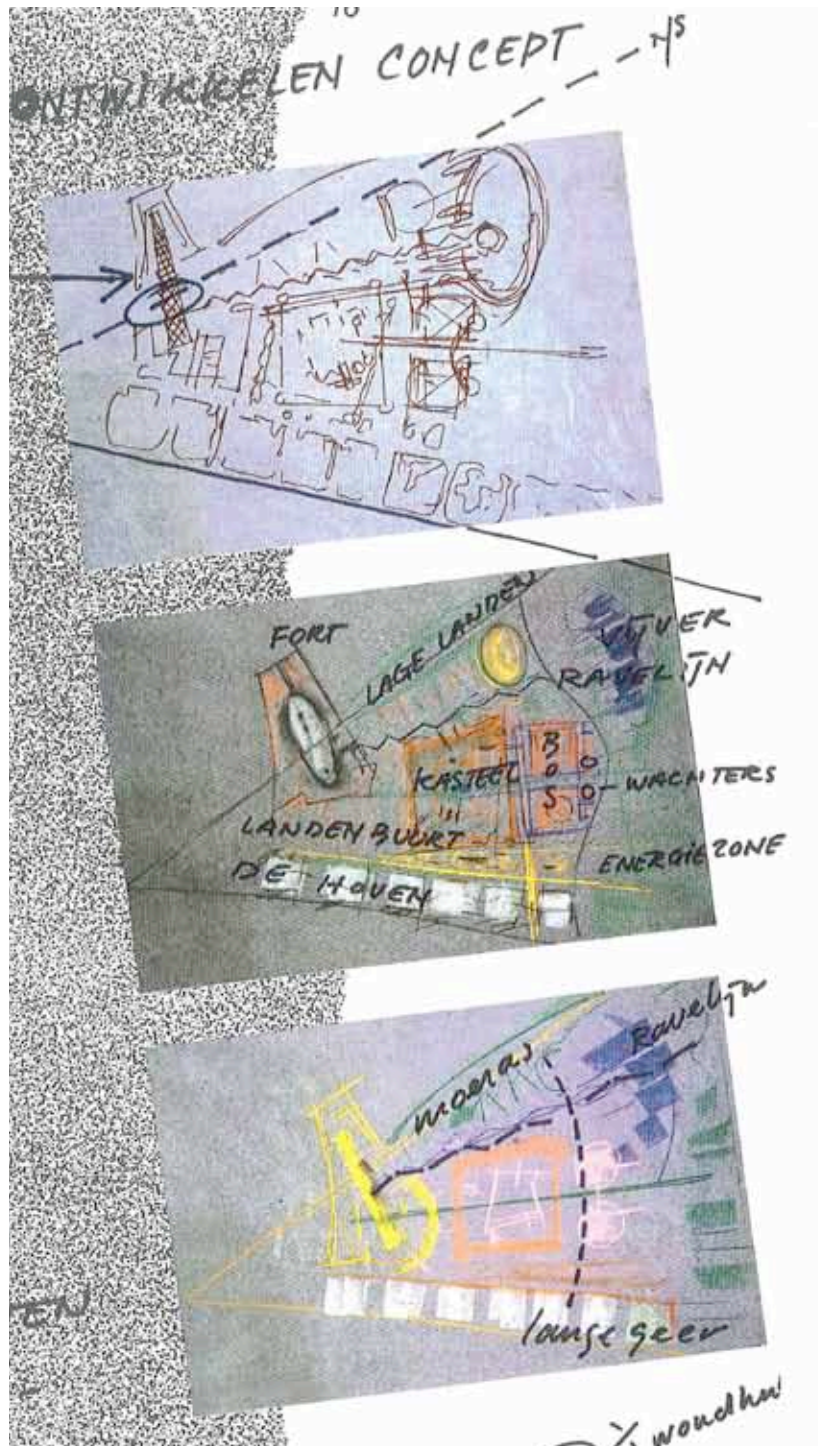
> De ruimtelijke opbouw
van Woudhuis: een
letterlijke vertaling van
een reeks thema's in
expliciete vormen zoals een
cirkel, vierkant, driehoek
en ovaal.

De naam Woudhuis verwijst naar het (boeren)erf 'Woudhuis' dat op de locatie van landhuis Het Spikker lag. Daarnaast verwijst het ook naar het complex van bossen, bouwlanden, graslanden dat eromheen ligt en we ook nu nog kennen als Woudhuis.

> De opkomst van thematische stedenbouw

> Drie schetsen uit het stedenbouwkundig basisplan uit 1991, waarop de thematische opzet van de wijk al goed zichtbaar is. Landschappelijke aanleidingen zoals de wigvorm van het gebied, de ligging op de grens tussen stad en buitengebied, en de overgang van hoog (zuid) en laag (noord) waren inspiratiebronnen voor een wijkopzet vol contrasten.

Samen met Osseveld Oost was Woudhuis lange tijd een van de laatste onbebouwde taartpunten van de stad. Hoewel de plannen om dit gebied te bebouwen teruggaan tot het structuurplan van de jaren zestig van de vorige eeuw, werd pas begin jaren negentig met de feitelijke ontwikkeling begonnen. Alleen bij de Zutphensestraat was al in de jaren twintig en vijftig een tuindorpachtig buurtje met sociale woningbouw gerealiseerd.

Woudhuis vormt een stijlbreuk met de periode waarin De Maten werd ontwikkeld. Werd de wijkopbouw in De Maten nog gebaseerd op een visie hoe mensen met elkaar ('moesten') samenleven en hoe dat door verkavelingen en typen huizen was te stimuleren, bij de planvorming voor Woudhuis was duidelijk geworden dat dit niet werkte. De maatschappij laat zich niet vangen in stereotypen en het is ook zeer de vraag of mensen zich een bepaalde levensstijl laten opleggen door de manier waarop hun leefomgeving is gebouwd. Voor Woudhuis werd daarom gezocht naar een andere inspiratiebron om de forse woningopgave van 1600 woningen vorm te geven.

Die inspiratie zochten de ontwerpers van het bureau Kuiper Compagnons in wat het gebied op de overgang van stad naar landschap aan verhalen te bieden heeft. Van hieruit werd een aantal conceptuele thema's benoemd en vertaald in een overkoepelend stedenbouwkundig plan en bouwplannen voor deelgebieden. Het basisidee van elk deelgebied is gestoeld op de verhalende kracht van thema's als kasteel, fort, park, hoven, buurt en ravelijn. In het centrum van Woudhuis kreeg het deelgebied de naam Het Kasteel. Via een laan is Het Kasteel verbonden met het landgoed Woudhuis en de stad. De Buurt en De Hoven bestaan uit kleinschalige woongebieden. Het Fort vormt de ruimtelijke en functionele verbinding met Osseveld en tegelijkertijd een markant punt aan de Apeldoornse ring. Het Ravelijn bestaat uit een reeks woonbuurtjes tussen Het Kasteel en het spoor. En tot slot is er nog de Ommelanden, waar een lossere opzet verwijst naar het nabijgelegen agrarische gebied.

> Eén verhaal van wijk tot woning

Beeldbepalende ingrediënten:

- ★ Het landschap als inspiratie voor de vormtaal
- ★ Stedenbouw, architectuur en openbare ruimte hangen sterk samen
- ★ Mee-ontworpen erfafscheidingen
- ★ Openbare ruimte als onderdeel van het thematisch concept

De vormtaal van het landschap als inspiratie

De thema's uit het stedenbouwkundige plan zijn geen letterlijke vertalingen van wat in het landschap voor de bouw aanwezig was. Zo heeft er in Woudhuis nooit een kasteel of een fort gestaan, maar er lag wel een groot vierkant perceel dat als inspiratie diende om het hart van de wijk vorm te geven.

Een aantal andere thema's voor de deelgebieden zoals park, laan en de hoven roepen door hun naamkeuze ook duidelijke beelden op. Thema's als ravelijn, ommelanden en buurt roepen minder concrete beelden en verhalen op, en dat zie je ook terug in de wijk.

Met het landschap als inspiratiebron is een wijk vol contrasten gemaakt. In centraal gelegen delen zoals Het Kasteel is zowel de bebouwing als het groen strak en stads. Langs de randen van de wijk is de bebouwing ook strak vormgegeven maar het groen juist natuurlijk en landelijk. En dan zijn er nog delen waar de losse opzet van het groen is doorgezet in een vrijere verkaveling en meer variatie in bebouwing.

Totaalregie op architectuur en openbare ruimte

De thema's zijn vanuit de stedenbouwkundige opzet consequent doorgezet in de architectuur van de woningen en de openbare ruimte. Het kasteelgevoel van Het Kasteel komt in alle schaalniveaus terug. Het stedenbouwkundige gebaar is een vierkant gebouwcomplex met hoektorens, een heuse slotgracht en een grote groene binnenplaats, die via twee bruggen te bereiken is. Het kasteelgevoel is vervolgens doorvertaald in de woningen. Ze hebben kantelen, torentjes en een appartementengebouw is vormgegeven als een kasteeltoren. De openbare ruimte in het kasteel is anders dan daarbuiten. Binnen ligt een kasteelplein als hart en buiten zijn er brede waterranden en rietoevers als slotgracht, inclusief romantisch gemetselde bruggen en zwanen in het water.

De stedenbouw, architectuur en openbare ruimte samen vertellen dus allen hetzelfde verhaal. Ze zijn niet los van elkaar te zien. Toch zal de samenhang tussen al die zaken in de komende jaren losser worden, wat als risico heeft dat het verhaal van waaruit de wijk is ontworpen minder voelbaar wordt. De stedenbouwkundige opzet zal niet zo snel veranderen.

> Park Woudhuis is een ruige avontuurlijke overgangszone tussen wijk en landschap, waar strak en los elkaar afwisselen.

> De centrale allee verbindt Woudhuis met zowel de stad als het landschap en vormt een kaarsrechte lijn door de wijk.

> Het kasteel vormt het middelpunt van de wijk en is de meest letterlijke vertaling van het verhalende concept van de wijk.

> De Houtsingel: eigenzinnige zwartgrijze woningen die boven de klimoprang rond het buurtje uitpiepen. Hier is vooral het groen houden van de erfafscheidingen belangrijk. En de eenheid van die markante kappen natuurlijk.

> In Het Kasteel liggen drie kleinere 'vestingstadjes'. Eén daarvan heeft de vorm van een cirkel met aan de buitenkant rode baksteen met gele kopgeveltjes en aan de binnenkant een combinatie van rode en witte baksteen.

> De Hovenlaan: intiem wooncomplex in knalrood met grijs. Groene geveltuintjes en hagen fleuren de verder stenige buitenruimte op.

> Houttuinen: twee smaken aan weerszijden van een brede groenzone, maar vooral het koperpatina valt op.

> De Brug: huizen met een 'oog' en een 'neus' en een opvallende zonneklep. De muren langs de tuinen doen denken aan oude kasteelmuren, waar de witte bovenverdiepingen bovenuit kijken.

> Een donkergrijze tuinmuur als plint die alle woningen samenbindt, loopt door in de uitbouwen. De afwisseling van baksteen, hout en glas voorkomt een blinde muur en geeft een mooi contrast.

> Een laag, met klimop begroeid hekje zoomt de tuinen af en vermindert het zicht op het vele grind en de verharding van de opritten.

> Myrtillushof: witte baksteenhuizen rond een groen tapijt met een grijze rand. De architectuur van de vrijstaande woningen herinnert met hun stucwerk en ronde uitbouwen aan een Engels stadje. Hoekwoningen zijn bijzonder vormgegeven.

Tip!

- ★ Bouw door in de vormtaal van de gekozen stedenbouwkundige thema's.
- ★ Stem binnen elke ruimtelijke eenheid gebouw en openbare ruimte op elkaar af.
- ★ Werk met contrasten. Los versus strak, natuurlijk versus cultureel, hoog tegen laag, groen naast rood.

> Lange lijnen door de wijk met een eenduidig profiel over de totale lengte geven structuur en helderheid.

> Andere bestratingsmaterialen en een ander soort groen maken van elk binnenwereldje een unieke plek.

De architectuur en de inrichting van de openbare ruimte verandert sneller, omdat er nu eenmaal na een aantal jaren geschilderd moet worden, de beplanting aan vervanging toe is of bestrating niet langer voldoet. Juist dan is het zaak de samenhang tussen al die schaalniveaus te bewaken en in stand te houden.

Omdat in deze jonge wijk nog maar weinig aanpassingen zijn gedaan, verwijzen we graag naar de basisrecepten in hoofdstuk 4 voor tips voor een zorgvuldige manier van uitbouwen, verduurzamen en schilderen in de geest van hoe de wijk ontworpen is. Hier voegen we een aantal specifiek voor Woudhuis geldende recepten toe.

Recepten voor woningen in Woudhuis

Wanneer u aan de slag gaat met uw woning, is het goed te beseffen dat de woning onderdeel uitmaakt van een reeks en van een thema.

De reeks

Net als in andere planmatige uitbreidingswijken zijn ook in Woudhuis bijna altijd reeksen van dezelfde woningen gebouwd. Een individuele woning maakt daardoor altijd onderdeel uit van een groter geheel. Voor elke individuele woning betekent dit dat het kleurgebruik, de materiaalkeuze en de manier van uit- en opbouwen zodanig is dat de eenheid van de reeks in stand blijft.

Bont gezelschap

De woningen van Woudhuis hebben altijd iets eigh: kantelen, puntdakken, uitstulpingen, schuine kappen, helemaal zwart of juist knalrood. Geen grijze muizen maar een bont gezelschap.

Bij rijtjeswoningen zijn op hoeken of bij onderdoorgangen vaak bijzondere details te zien, zoals hoekramen, een afwijkende kap of opbouw. Juist in die details komt vaak het thema van het wijkdeel extra tot uiting. De details zijn er dus om te koesteren. Houd ze niet alleen in stand maar handhaaf ook de kleur, het materiaal et cetera.

Mee-ontworpen erfafscheidingen

Als onderdeel van de stedenbouw, de woningarchitectuur en de openbare ruimte zijn de erfafscheidingen langs tuinen in Woudhuis bij de aanleg van de wijk al mee-ontworpen en gebouwd. Hiermee worden de gekozen stedenbouwkundige thema's van de wijk maximaal uitgebeeld. Maar het voorkwam ook dat bewoners zelf erfafscheidingen moesten maken, die mogelijk afbreuk zouden doen aan het totaal geregisseerde ontwerpbeeld. Bij veel woningen is de erfafscheiding daardoor een expliciet onderdeel van de architectuur van de woning en uitgevoerd in dezelfde kleur en materiaal als (een deel van) het huis. Waar een groener beeld beoogd werd, zijn hagen geplant of begroeide hekken langs voor-, zij- en achtertuinen geplaatst.

De mee-ontworpen erfafscheidingen versterken de eenheid in elk gebied en zorgen voor extra contrast. Een donkere tuinmuur voor een licht huis bijvoorbeeld geeft door het kleurcontrast extra dieptewerking. Hetzelfde effect heeft een groene haag voor een stenen gevel. Het groen heeft niet alleen een andere kleur maar geeft ook door zijn zachtheid een prettig contrast ten opzichte van het harde steen van de gevel.

Net als bij de woningen is het dus belangrijk te realiseren dat de tuin-afscheiding niet alleen bij de woning hoort maar ook onderdeel is van het beeld van het buurtje. Het is daarom belangrijk aanpassingen of vervangingen in dezelfde stijl en kleur uit te voeren. Bijvoorbeeld door dezelfde bakstenen en hetzelfde type hekwerk te gebruiken of dezelfde soort haag aan te planten.

Openbare ruimte als onderdeel van het thematisch concept

De openbare ruimte is ook een onderdeel van de gekozen thematische concepten voor de verschillende buurten. Bij aanpassingen is het belangrijk aan te sluiten bij het thema van die plek. Daarom wordt een aantal thema's verder uitgewerkt.

Assen

Door Woudhuis lopen een aantal lange, rechte wegen die van begin tot eind hetzelfde zijn ingericht. Die assen kunnen in de toekomst veranderen, bijvoorbeeld omdat de bestrating wordt vervangen of het gras een ander beheer krijgt. Bij veranderingen komt het erop aan dat over de hele lengte hetzelfde te doen. Dus met dezelfde materialen, dezelfde details en hetzelfde beheer. Niet alles hoeft te blijven zoals het is, als veranderingen maar consequent over de hele lijn op dezelfde manier worden uitgevoerd. Dan blijft de samenhang langs de lange assen in stand.

Binnenwereldjes

De openbare ruimte van elk thematisch buurtje is apart ontworpen, waardoor elk hofje qua sfeer anders is geworden. Veel hofjes hebben een groene kern met een (speel)veld met daaromheen een parkeerroute voor de auto's. In die binnenwereldjes is het gekozen thema overal tot in detail uitgewerkt. In de ene hof zie je romantische poorten met rozen en in de volgende gras met zuilvormige bomen.

De inrichting van een hofje kan in de loop der tijd op onderdelen veranderen. Dat is geen bezwaar zolang veranderingen maar vanuit de oorspronkelijke gedachte wordt ingevuld. Soms is voor de sfeer van de hof het alleen maar belangrijk om de strakheid of losheid van de beplanting te behouden en is het type beplanting minder beeldbepalend. Maar er zijn ook plekken waar juist de soortkeuze van rozen de bedoelde romantische sfeer van dat hof bepaalt. Daar is het niet logisch de rozen te vervangen door bijvoorbeeld gras of coniferen.

Tip!

- ★ Houd bij aanpassingen altijd rekening met het oorspronkelijke thema.
- ★ Beheer de (groene) openbare ruimte zo dat de bedachte contrasten tussen cultureel en natuurlijk groen goed zichtbaar blijven.

Tip!

- ★ Behoud de bestaande mee-ontworpen erfafscheidingen.
- ★ Ontwerp nieuwe erfafscheidingen zodat het voor extra contrast in het beeld zorgt (hard versus zacht, licht versus donker, horizontaal versus verticaal etc.).

INTERMEZZO

> Park Woudhuis: avontuurlijk landgoed op de rand van stad en landschap

> Een park als landschap met eindeloze vergezichten over ruige heuvels en via strakke paden.

Volgens Apeldoornse traditie heeft ook Woudhuis zijn eigen parkgebied gekregen. Park Woudhuis is maar liefst veertig hectare groot. Je kunt er eindeloos dwalen door een ruig en avontuurlijk landschap, dat zich langs de snelweg uitstrekt en met diepe inhammen de wijk inloopt.

Het ontwerp van het park is geïnspireerd op de landschappelijke ligging op de overgang tussen de woonwijk en het landgoed Woudhuis. Van beide zijn ingrediënten overgenomen, waarmee een nieuwe wereld is gemaakt. Door de ruige inrichting met weilanden, hellingen, moeraszones en bloemenvelden waan je je bijna in het buitengebied.

De ondergrond van het park bestaat uit hellingen, heuvels en kuilen die met gras zijn begroeid en waar afhankelijk van hun ligging (hoog-laag, droog-nat) verschillende soorten kruiden en grassen groeien. Door dat ruige weidegebied zijn paden uitgezet of uitgemaaid. Losse elementen zoals beplanting die er al stond, nieuwe 'bosquettes' (kleine boscomplexen met paden erdoorheen), speelplekken en hoogspanningsmasten zijn ingepast. De meest oostelijk gelegen buurtjes liggen als losse elementen in het park.

Het park zal zich in de tijd verder ontwikkelen. Vooral de jonge aanplant van de bosquettes zal uitgroeien. Het beheer van het park is erop gericht

om, net als in de wijk, zoveel mogelijk contrasten te realiseren. Vooral het maaibeheer is cruciaal om te voorkomen dat het afwisselende, maar open beeld van gras en kruiden geleidelijk verandert in struikgewas en uiteindelijk bos.

> Zomerbloei in Park Woudhuis met een intensief maaibeheer voor paden en een extensief beheer van de overige delen.

> Rechts: bijzondere objecten in het verder natuurlijke park: de zitplek bovenop de heuvel en op de voorgrond cirkelvormige boomgroepen, die aansluiten bij de inrichting van het stadslandgoed aan de overzijde van de Zutphensestraat.

